

Sogneforstanderskabet. Er det maaskee Skolevæsenet, for hvis Skyld hans Nærvarelse er aldeles nødvendig, da vil jeg, naar jeg skulde udtale min Mening i Besynderlighed, vistnok indrømme, at Præsten bør og skal have en stor Indflydelse derpaa. Det er en Sag, som ifølge hans Embedsstillug maa ligge ham overordentlig nær paa Hjerte; men Skolevæsenet kunde jo, saa at sige, deles i tvende Parter, deels den egentlige Underviisning, deels det Pecuniaire, Administrationen i det Hele. Hvad Administrationen, Regnskabsførelsen, Fordelingen, Ligninger og saadant Mere angaaer, saa kan jo Præstens Nærvarelse ikke være mere fornøden end ethvert andet Medlems af Communen. Hvad derimod Underviisningen angaaer, ja, da tilstaaer jeg, der er vistnok Præsten paa sit rette Sted, naar man overdrager til ham Om sorgen i Besynderlighed derved. Men, behøver han derfor at være Medlem af Sogneforstanderskabet? See, det er et andet Spørgsmaal, og det troer jeg at kunne bevare benægtende; thi ifølge hans Embedspligter, ifølge de specielle Lovbud og Anordninger paa ligger Omhuen for Skolevæsenet ham i Besynderlighed. Jeg seer saaledes ikke nogen betydende Nødvendighed, hvorfor Sognepræsten just skulde være fast Medlem af Sogneforstanderskabet, og dog maatte der være en Grund tilstede, hvorfor man har sat ham ind her, og jeg antager, at det maa være en Anelse om, at det maaskee vilde være gavnligt, ja, maaskee nødvendigt, idetmindste paa flere Steder, at der var en Mand i Sogneforstanderskabet, der havde en vis Dvælselse i Forretningerne, der i paakommende Tilfælde kunde udstede Erklæringer paa de mange Andragender, der indkom, en Mand, siger jeg, — hvorfor ikke sige det ligefrem, — en Mand, som kunde styre Sogneforstanderskabets Forhandlinger og gjøre det med en vis Anseelse, en vis Autoritet, som han henter fra de øvrige Omgivelser, hvori han lever. Jeg antager, at dette er Grunden dertil; thi at man paa dette Sted skulde have sat Præsten ind i Sogneforstanderskabet, for at han skulde holde Control paa Regjeringens Begne, det troer jeg rigtignok ikke er Tilfældet. Altsaa det er nødvendigt, at der er en saadan Mand tilstede, som har en vis Anseelse eller

Autoritet, og den søger man jo dog tildeels hos Sognepræsten i hans større Indsigt, hans større Duellighed, hans Kundskaber fort sagt. Men, idet man indrømmer dette, saa synes man at have glemt en anden Sandhed, nemlig den, at Kundskab er Magt, og det er en Sandhed, som man paa ingen Maade er istand til at bortdisputere. Kundskab er Magt, og paa Grund deraf er det, at Sognepræsten ogsaa har sin Magt i Sogneforstanderskabet, og mange Gange en overlegen Magt. Dette anseer jeg ingenlunde for at være af det Gode eller af det Gavnlige; thi en raadslaende Forsamling skal ikke tage eensidige Beslutninger, den skal betragte Sagen fra flere Sider, den skal ikke lade sig styre eller lede saaledes af dem, der har den overlegne Kundskab eller Indsigt, den skal kun lade sig lede af de talende Grunde. Men, indrømmer man dette, at Kundskab er Magt, indrømmer man, at paa Grund deraf vil Sognepræsten altid faae en overveiende Indflydelse i Sogneforstanderskabet, hvorfor da bortkaste de andre Kræfter, som her kunne stilles ligeoverfor Sognepræsten, hvor man kunde søge den samme Kundskab, den samme Indsigt, den større Duellighed og, jeg tilstaaer det, den samme Anseelse, den samme Autoritet, uagtet den maaskee grunder sig paa andre Omstændigheder. See, dette ligger i den 1ste Paragraph; der ligger deri, at Sognepræsten vedbliver at være Medlem af Sogneforstanderskabet uden Valg, men de større Eiendomsbesiddere, som Loven hidtil indrømmede den samme Ret, ser, dem har man ganske udelukket. Man siger: Det er ikke Eiendommen, det er ikke Formuen, der skal komme i Betragtning, men det er Personen, det er Manden, der skal komme i Betragtning, og jeg indrømmer, at deri ligger der ogsaa en Sandhed, men ikke en fulstændig Sandhed. Det er vistnok Manden, der skal have sin Indflydelse, det er ikke Standen eller Stillingen eller Klæderne, hvorpaa man skal see hen, men Mandens eget Værd. Men det nytter ikke: Eiendommen og Formuen har sin Indflydelse i alle Livets Vilkaar, under alle Omstændigheder; det nytter ikke, at vi her ville nægte den sin Indflydelse, at vi ville udelukke den ogsaa fra Sogneforstanderskabet.